

A 2016. évi pollenszezon áttekintése

Udvardy Orsolya, Kajtor-Apatini Dóra, Mányoki Gergely
Józsa Edit, dr. Magyar Donát

Országos Közegészségügyi Központ, Országos Környezetegészségügyi
Igazgatósága, Levegőhigiénés és Aerobiológiai osztály, Budapest

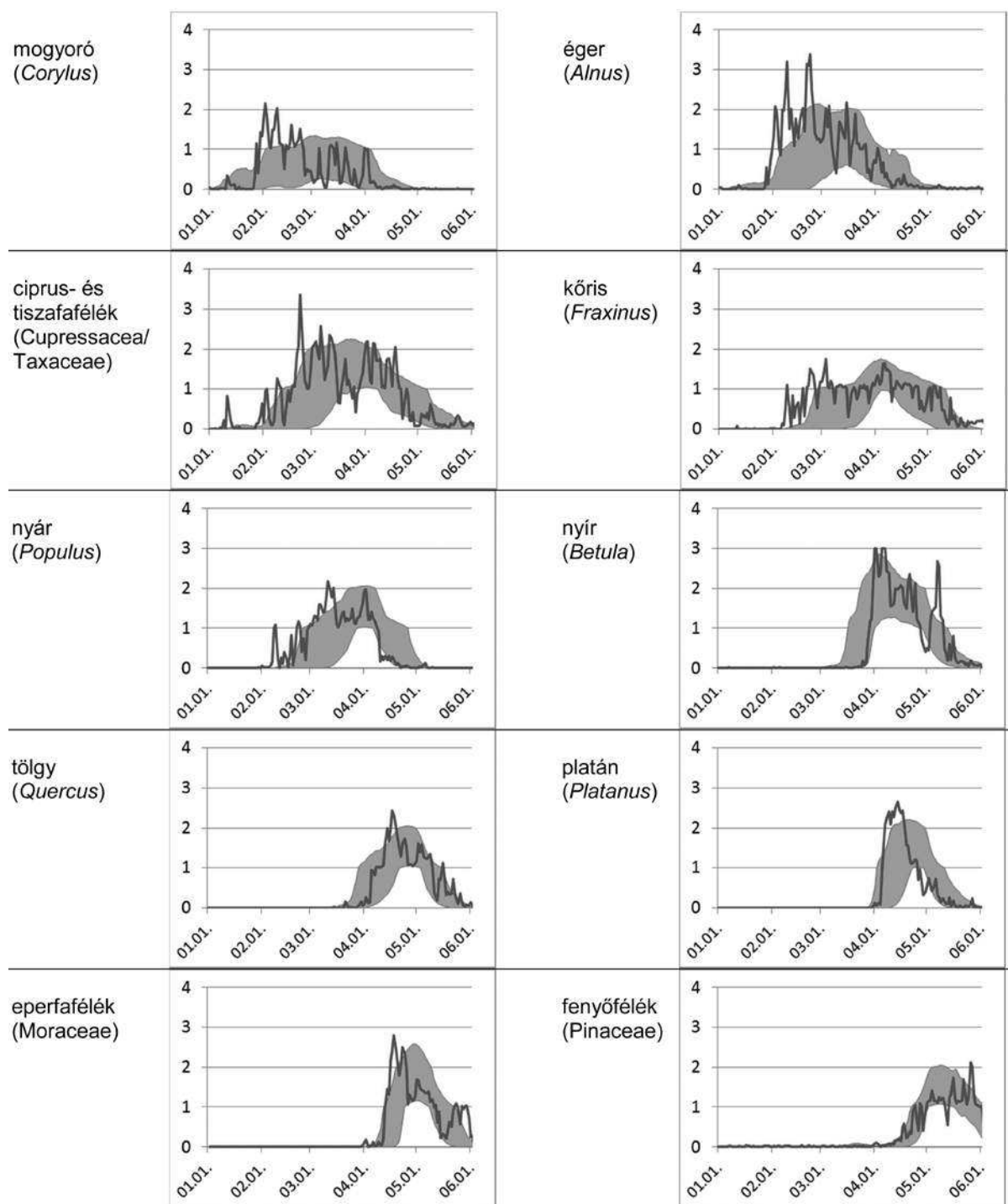
A megszokottnál jóval enyhébb volt 2015/16 tele, csak rövid fagyos időszakok jellemezték, így egyes kora tavaszi allergén növények pollenszórása rendkívül korán, már november második felében elindult. A mogyoró (*Corylus*) egyes példányain egész télen lehetett látni friss barkákat, és virágpóra alacsony koncentrációban szinte folyamatosan jelen volt a levegőben. A mogyoróhoz hason-

lóan a ciprus- és tiszafafélék (*Cupressaceae-Taxaceae*) első pollenszemei is novemberben jelentek meg a levegőben, sőt koncentrációjuk a Dunántúlon esetenként már ekkor elérte a tüneteket okozó szintet. Helyenként minimális mennyiségben ugyan, de az éger (*Alnus*) virágpóra is folyamatosan jelen volt a téli időszakban.

Az 1. ábra mutatja az egyes taxonok pollenkoncentrációjának változását a sokéves átlag-

1. táblázat: A legnagyobb napi maximum koncentrációk a 2016. évi tavaszi és nyári pollenszezonban

	allergén neve	allergenitása	napi maximuma (db/m ³)	város
tavaszi szezon	ciprus-/tiszafafélék	**	6842	Győr
	nyír	***	4252	Nyíregyháza
	platán	***	2852	Kaposvár
	éger	***	2656	Zalaegerszeg
	eperfafélék	*	2333	Szekszárd
	gyertyán	**	1268	Szekszárd
	tölgy	***	1155	Zalaegerszeg
	mogyoró	***	931	Kaposvár
	kőris	***	813	Szolnok
	fűz	***	766	Tatabánya
	nyárfa	**	529	Győr
	bükk	*	452	Veszprém
	fenyőfélék	*	383	Salgótarján
	juhar	**	298	Budapest-OKI
	szil	*	214	Debrecen
	dió	*	207	Szekszárd
nyári szezon	parlagfű	****	1308	Debrecen
	csalánfélék	***	696	Tatabánya
	pázsitfűfélék	****	550	Szolnok
	kenderfélék	*	297	Veszprém
	útifű	***	99	Székesfehérvár
	üröm	****	95	Győr
	lórom	***	34	Debrecen
	libatopfélék	***	27	Debrecen

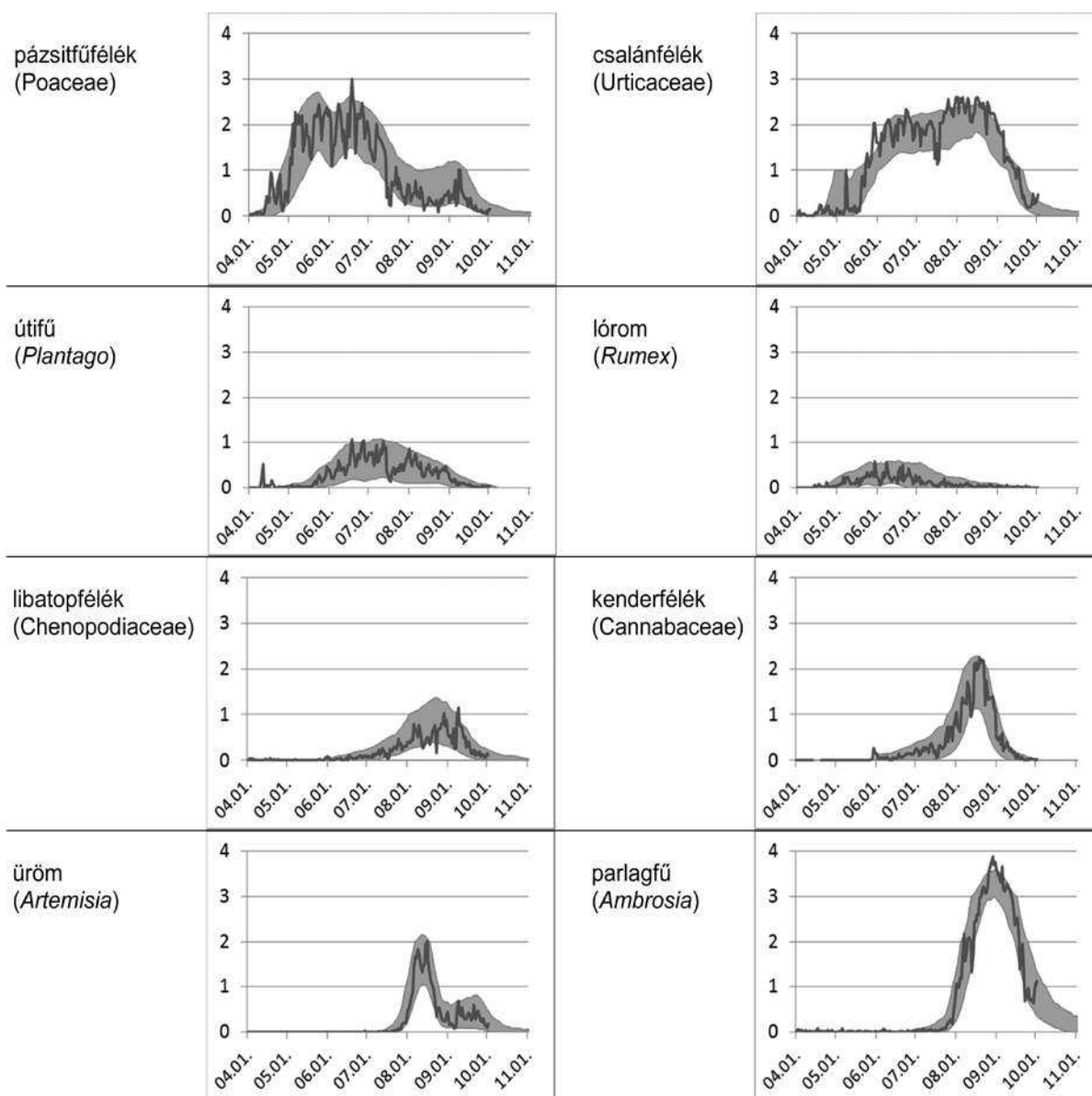

1. ábra: A tavaszi allergének pollenkoncentrációjának alakulása 2016-ban, a sokéves átlag tükrében. (0-1: alacsony; 1-2: közepes; 2-3: magas; 3-4: nagyon magas tartomány)

hoz képest. A már említett, elsőként virágzó fásszárúaknál már január közepén jelentkezett egy kisebb csúcs, majd egy átmeneti hűvösebb periódus után, január végén ismét melegebbé vált az idő, ennek hatására indult be igazán a fák pollenszórása.

Az OMSZ adatai szerint 2016-ban a februári országos átlaghőmérséklet 5,6 °C-nak adódott, ami 5°C-kal több az ilyenkor megszokottnál, és

kiemelik, hogy soha nem volt még ilyen meleg a február a mérések kezdete óta. Mind a mogyoró, mind az éger esetében elmondható, hogy bár a pollenszórás kezdete korábbra tevődött, pollenszezonjuk vége viszont a megszokott ideig elhúzódott. A klímaváltozás hatására tehát a jövőben az enyhe telek során számolnunk kell azzal, hogy a kora tavaszi fák virágporára allergiás betegek tünetei hamarabb jelentkeznek,

2. ábra: A nyári allergének pollenkoncentrációjának alakulása 2016-ban, a sokéves átlag tükrében. (0-1: alacsony; 1-2: közepes; 2-3: magas; 3-4: nagyon magas tartomány)

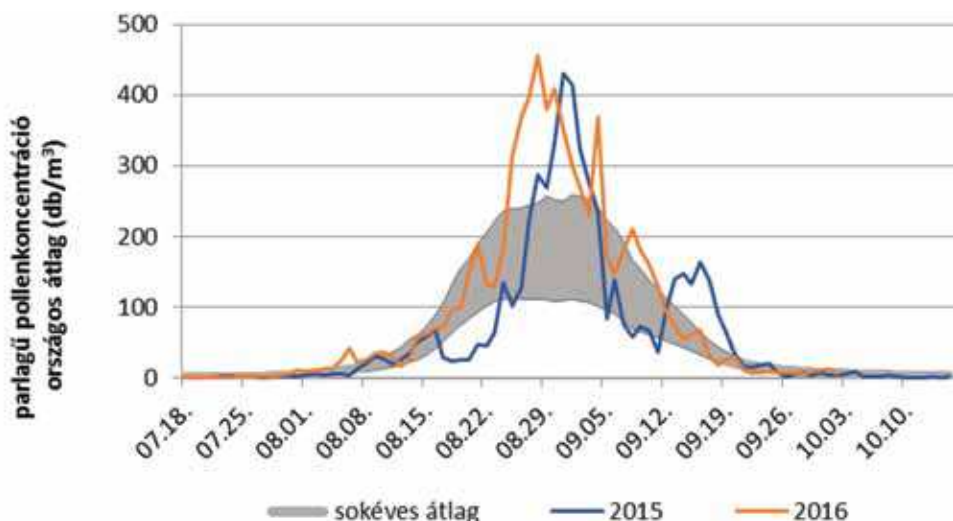
illetve hosszabb ideig állnak fenn. A szokatlanul enyhe idő hatására az eddig említettek mellett a sokéves átlaghoz képest hetekkel korábban, már februárban elkezdődött a kőris (*Fraxinus*), a nyárfa (*Populus*) és a fűz (*Salix*) pollenszórása is.

A nyír (*Betula*) pollenszórása március végén „robbanásszerűen” indult, a tölgyé (*Quercus*) és a platáné (*Platanus*) pár nappal később, április elején kezdődött.

Április közepétől az eperfafélék (*Moraceae*) és a fenyőfélék (*Pinaceae*) pollenszórása is elindult. Ebben az időszakban több állomáson is észlelték, sőt helyenként jelentős mennyiségben mérték a komlógyertyán (*Ostrya*) pollenjét is, melyet újabban többfelé telepítenek¹, ugyanakkor pollenje erősen allergén. A legtöbb

tavasszal virágzó szélbeporzású fa esetében elmondható, hogy pollenszezonja 2016-ban az előző évinél erősebb volt². Kivételt jelentenek ez alól azonban például a virágos kőris (*Fraxinus ornus*), valamint a fenyőfélék, melyek 2015-ben értek el a szokásosnál lényegesen magasabb pollenkoncentráció értékeket.

A pázsitfűfélék (*Poaceae*) pollenszórása április közepén kezdődött; szezonjuk májusban és júniusban tetőzött (2. ábra). A szélbeporzású nyári gyomok közül a csalánfélék (*Urticaceae*) és az üröm (*Artemisia*) pollenszezonja az előző évinél erősebb volt, míg az útifű (*Plantago*), a lórom (*Rumex*) és a libatopfélék (*Chenopodiaceae*) esetében idén alacsonyabb pollenkoncentráció értékeket mértek.

3. ábra: A parlagfű pollen országos napi átlagkoncentrációjának alakulása 2015-ben és 2016-ban

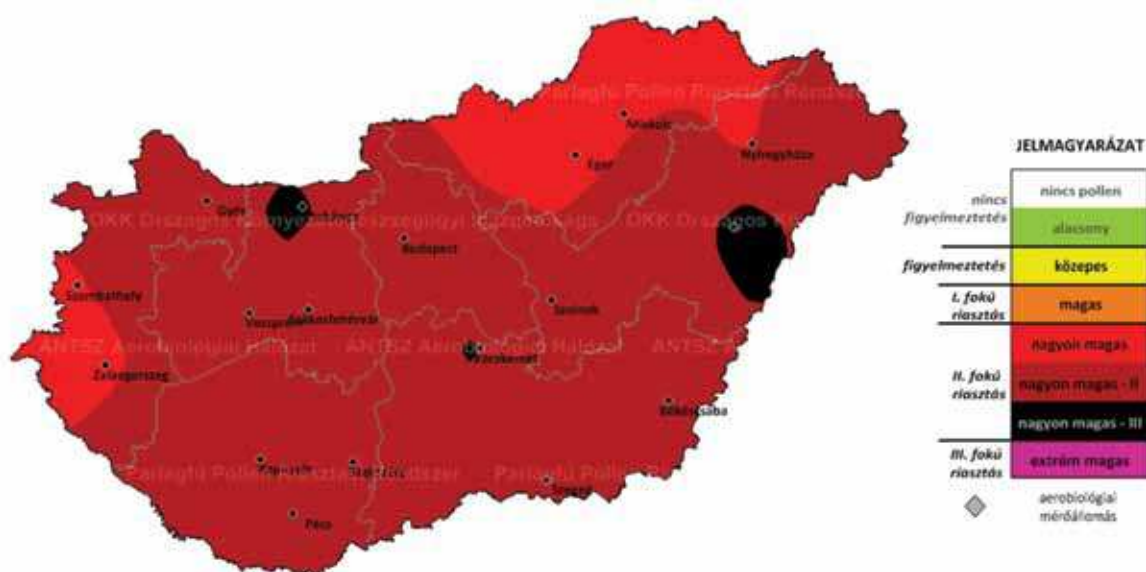
Az allergiás megbetegedések szempontjából kiemelt jelentőségű parlagfű virágzási periódusát a következő fejezetben kiemelve, részletesen ismertetjük.

Parlagfű pollenszezon 2016 Országos áttekintés, összefoglalás

A 2016. évi parlagfű pollenszezon az előző évinél valamelyest erősebb volt, bár a pollenkoncentráció a tavalyihoz hasonló tartományban alakult, a csúcsideszak azonban ebben az év-

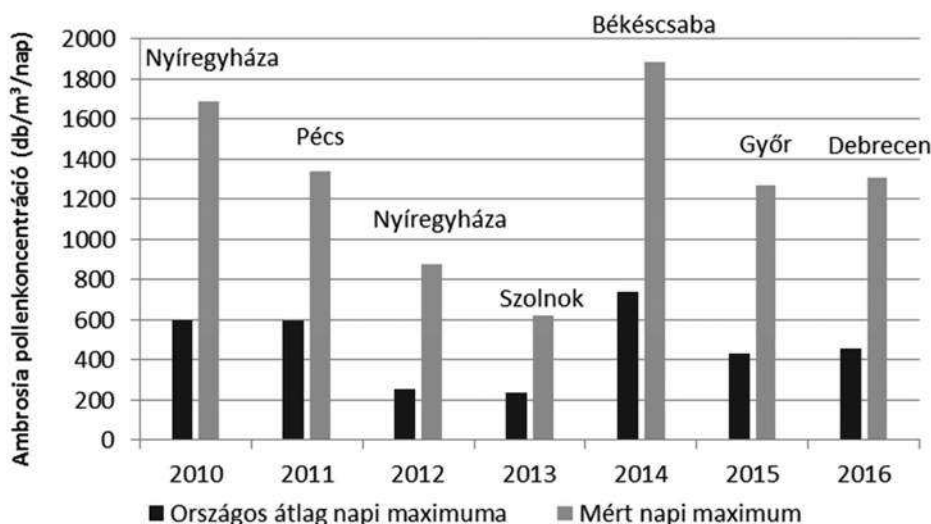
ben hosszabb volt. A parlagfű virágzása 2016-ban is már július végén elkezdődött, a pollenkoncentráció augusztus első felében fokozatosan emelkedett, a sokéves átlagnak megfelelő ütemben (3. ábra).

A koncentráció gyors emelkedése mutatta, hogy idén is jelentős parlagfű állomány virágzott. Tüneteket okozó közepes koncentrációt az országban 2016-ban először július 25-én Debrecenben mértek, július 31-ére pedig már az országos átlag is elérte ezt a szintet.

4. ábra: A parlagfű pollenkoncentráció országos eloszlása a 35. héten.

A 35. héten a parlagfű pollenkoncentrációjának heti átlaga már az ország egész területén 'nagyon magas' szinten volt. A II. fokú parlagfű pollenriasztás országosan is általános érvényűvé vált és jelen volt a feketével jelzett (nagyon magas III. szintű) koncentráció is (≥ 500 db parlagfű pollen/m³/átlagos nap) az ország keleti és északi téségében.

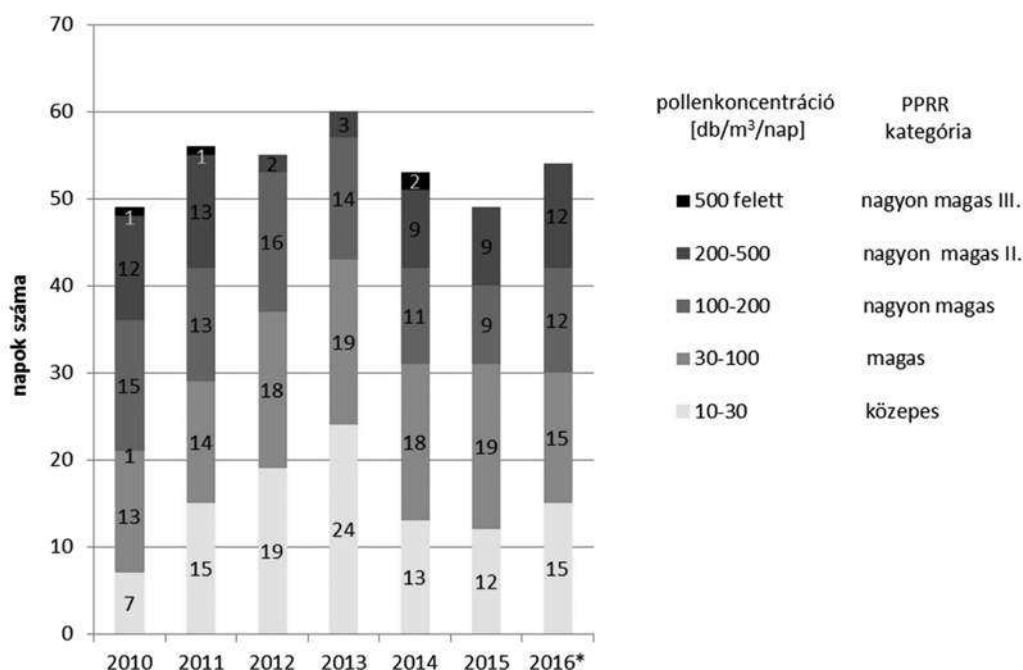
5. ábra: A napi parlagfű pollenkoncentráció maximumok alakulása 2010. és 2016. között

Augusztusban a pollenkoncentráció az előző évihez nagyon hasonló ütemben emelkedett, bár a tavalyi évben augusztus közepén egy hűvös, csapadékos időszak következett, ennek hatására a pollenkoncentráció visszaesett és csak napokkal később kezdett el ismét emelkedni. Idén hasonló jelentőségű hidegfront ebben az időszakban nem volt, így a pollenkoncentráció tetőzése is hamarabb jelentkezett.

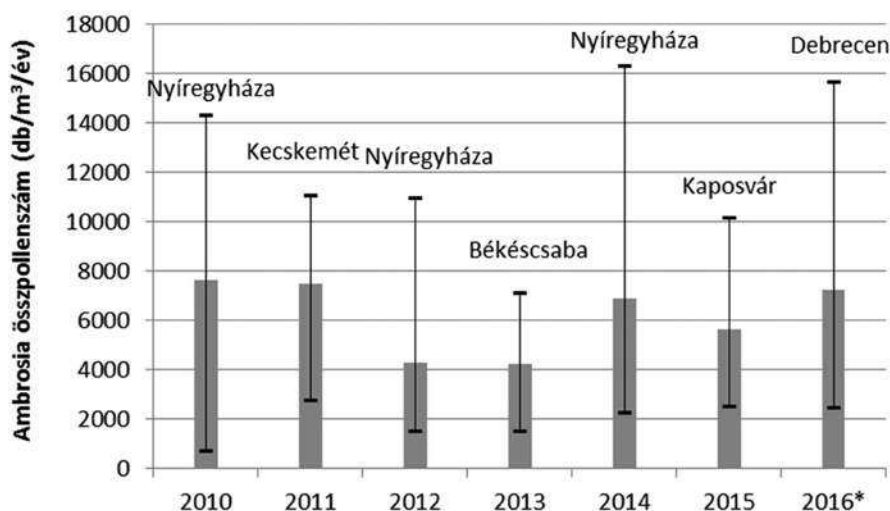
A csúcsidezőszak 2016-ban a 34. és a 35. hétre esett (augusztus utolsó másfél hete, illetve szeptember eleje – a 4. ábra a parlagfű pollenkoncentráció országos eloszlását mutatja a 35.

héten). Az országos átlag augusztus 28-án érte el a csúcst, 456 db/m³-es koncentrációval. 1000 db/m³ feletti napi koncentrációt idén csak egy mérőállomáson – Debrecenben – regisztráltak (augusztus 25. és 27. között, valamint augusztus 30-án). Országos szinten a napi maximumot szintén Debrecenben mérték, augusztus 25-én, 1308 db/m³-es értékkel (5. ábra).

A parlagfű pollenszemei a korábbi éveknek megfelelően 2016-ban is sokáig jelen voltak a levegőben, még október első napjaiban is több helyen mértek tüneteket okozó közepes koncentrációt.

6. ábra: Az országos átlagban tüneteket okozó napok számának alakulása, illetve a tüneteket okozó napok PRR kategóriák szerinti eloszlása 2010 és 2016 között (2016* – részleges adatsor alapján)

7. ábra: Az éves parlagfű összpollenszám alakulása 2010 és 2016 között – országos átlag, illetve a mért minimum és maximum értékek (2016* - részleges adatsor alapján).

A parlagfű pollenszezon erősségét jellemzi az is, hogy a tüneteket okozó időszakban milyen tartományokban változott a pollenkoncentráció. A 6. ábra a Parlagfű Pollen Riasztási Rendszer (PPRR) kategóriáinak megfelelően szemlélteti, hogy hogyan alakult az idej, illetve a megelőző évek szezonja. Látható, hogy 2016-ban az országos átlag 24 napon keresztül volt a nagyon magas tartományban, ez is mutatja, hogy idén a parlagfű pollenszezon tetőzése, legalábbis a korábbi néhány évhez képest hosszabbra nyúlt. Az elhúzódó csúcsidőszakhoz jelentősen hozzájárult a pollenszórási időszak-

ban jelentkező viszonylag hosszú, csapadékmentes periódus. Az országos átlagos éves összpollenszám, bár magasabb volt a tavalyinál, több évre visszatekintve azonban nem tekinthető kirívónak (7. ábra). ■

Irodalom

1. Mányoki G, Kajtor-Apatini D, Udvardy O, Magyar D. Új allergén – a komlógyertyán. *Amege* 2016; 23(3): 17-20.
2. Udvardy O, Magyar D, Mányoki G, Józsa E, Vadassy R, Páldy A. A 2015. évi tavaszi pollenszezon áttekintése. *Amege* 2016; 23(1): 23-25.